

**ФОРМУВАННЯ АРХЕОЛОГІЧНОЇ БІБЛІОТЕКИ КИЇВСЬКОГО
ХУДОЖНЬО-ПРОМИСЛОВОГО І НАУКОВОГО МУЗЕЮ: ЛЮДИ І КНИГИ***Юлія ЗИНОВІЇВА**Національний художній музей України,
вул. Грушевського, 6, 01001, м. Київ, Україна, e-mail: yulia.zynovieva@gmail.com*

Вивчення археологічної частини книгозбірні Київського художньо-промислового і наукового музею є невід'ємною частиною дослідження історії бібліотеки цієї музейної інституції, розкриває історію наукової комунікації музею з іншими установами та дослідниками-археологами, формування наукової мережі. Аналіз кола дарувальників археологічної літератури до бібліотеки Київського художньо-промислового і наукового музею дозволив виділити декілька груп археологів, які тим чи іншим чином співпрацювали з музеєм. Насамперед це безпосередні співробітники музею, також українські археологи, які співпрацювали з директором музею Миколою Біляшівським та іншими членами музейного колективу, дописувачі наукового часопису “Археологічний літопис Південної Росії”, російські археологи, що входили до Імператорської археологічної комісії, а також фінські археологи, зацікавлені у безпосередній роботі з музейною археологічною колекцією.

Ключові слова: історія археології, Київський художньо-промисловий і науковий музей, музейна бібліотека, наукова комунікація.

З початку роботи Київського художньо-промислового та наукового музею формування бібліотеки стало одним із важливих завдань. Вже у планах побудови музейної будівлі для бібліотеки мало бути виділено окреме приміщення. Музейна книгозбірня мала статус самостійного відділу, про її поповнення щороку звітували у загальному звіті музею після інформації щодо поповнення колекцій усіх відділів. Можемо стверджувати, що на цей час дослідженню формування бібліотеки Київського художньо-промислового та наукового музею не надавалося достатньої уваги, тож це дослідження доповнить загальну історію музею. Формування музейної бібліотеки через дарування книжок та обмін виданнями має стосунок не лише до історії створення окремої книгозбірні, але може показати і певний вимір наукової комунікації, що відбувалася в музеї і навколо нього, відобразить комунікаційні мережі, що склалися навколо музею як інституції.

Починаючи дослідження бібліотеки Київського художньо-промислового та наукового музею (тобто час до 1917–1918 рр., коли музей, за ідеєю його директора Миколи Біляшівського мав перетворитися на Національний), для розгляду я виділила з усього переліку книг музейної колекції лише літературу, що могла формувати її окрему археологічну книгозбірню. Передовсім, у фокусі дослідження опинилися зв'язки музею з окремими археологами, що відобразилося у даруванні книг, не беручи до уваги організації, що об'єднували археологів на початку ХХ ст.

Історію формування книгозбірні Київського художньо-промислового та наукового музею, який потім декілька разів змінював профіль, частини колекцій якого переводилися до інших приміщень, складно прослідкувати на основі тих джерел, що на даний момент зберігаються у історичному приміщенні музею на вул. М. Грушевського, 6 (нині приміщення Національного художнього музею України). Сам склад бібліотеки масштабно змінився від часу існування Київського художньо-промислового та наукового музею, а найстаріша збережена інвентарна книга бібліотеки датується лише 1948 р., де відображено уже частково люстровану (з вилученням усіх книг дослідників української діаспори) книгозбірню Державного музею

Рис. 1. Микола Біляшівський
Fig. 1. Mykola Biliashivsky

українського образотворчого музею УРСР. Тому за основу дослідження на цьому етапі взято окремі звіти про роботу музею, а також збережене листування Миколи Біляшівського, директора музею, який найбільше опікувався створенням та поповненням музейної колекції та книгозбірні зокрема.

Коло археологів-дарувальників книг до бібліотеки досить легко визначити за музейними звітами. У звіті за 1910 р. Микола Біляшівський повідомляв, що бібліотека формувалася переважно за рахунок пожертв організацій та приватних осіб, і в дуже незначній мірі за рахунок придбань музею [Київский художественно-промышленный..., 1911, с. 8]. У цьому ж звіті директор зазначав, що бібліотека мала різноманітний характер, і складалася переважно з книг з історії, археології, етнографії та історії мистецтв. На 1910 р. бібліотека Київського художньо-промислового та наукового музею складала 1700 одиниць [Київский художественно-промышленный..., 1911, с. 8]. Найпершим дарувальником книг до музейної бібліотеки, зазначеним у звіті 1910 р., що мав прямий стосунок до археології, був сам директор – Микола Біляшівський (рис. 1), – хоча коло його зацікавлень було на стільки широке (етнографія, народне мистецтво і

художня промисловість), що точно сказати, чи були подаровані музею книги про археологію, не можна, адже у звітах не вказувалися назви подарованих книг, лише сам факт дарування та ім'я дарувальника. Власне, директора музею можна вважати найбільшим дарувальником книг до бібліотеки, адже у всіх офіційних звітах музею від 1910 до 1916 року він сам себе постійно зазначає у списках осіб, які поповнили бібліотеку. Другим був історик та археолог Василь Данилевич, що викладав на той час у Київському університеті [Юркова, 2004]. В. Данилевич з самого початку існування Київського художньо-промислового та наукового музею був активно залучений до його роботи. Уже 1903 р. він, викладач Харківського університету, став членом-кореспондентом Київського товариства старожитностей і мистецтв [ІР НБУВ, ф. XXIX, оп. 1, од. зб. 638–639, арк. 1–2], поповнював музейну колекцію археології, про що йдеться в одному з листів В. Данилевича до М. Біляшівського [ІР НБУВ, ф. XXXI, оп. 1, од. зб. 914, арк. 1–2]. 1910 р. його обирають дійсним членом цього Товариства, і дослідник став членом комітету музею, що здійснював управлінські функції [ІР НБУВ, ф. XXIX, оп. 1, од. зб. 640, арк. 1]. Окрім цього, В. Данилевич багато років співпрацював з директором музею в його окремому проєкті – виданні “Археологическая Летопись Южной России”, що виходив спочатку як додаток до “Киевской Старины” (1899–1901), згодом друкувався як самостійне видання (1903–1905). Про це свідчить активне листування В. Данилевича з М. Біляшівським, в якому також піднімалися питання про поповнення музейної бібліотеки. В. Данилевич вказував у своїх листах на те, що він пересилав з Харкова особисто М. Біляшівському та до музейної книгозбірні окремі відбитки своїх статей, надрукованих у різних наукових журналах [ІР НБУВ, ф. XXXI, оп. 1, од. зб. 922, арк. 1–2]. Враховуючи, що у звітах не вказано назви видань, якими поповнювалася бібліотека, то ми не можемо точно сказати, чи фіксувалися надходження відбитків окремих статей, як окремі книги і чи відображалися вони у звіті. Наступні роки Василь Данилевич зафіксований як дарувальник книг до музейної бібліотеки у музейних звітах за 1911 та 1913 р. (зазначимо, що у звіті за 1912 р. М. Біляшівський взагалі не вказав імен дарувальників, хоча надходження до бібліотеки були).

У звіті про роботу Київського художньо-промислового та наукового музею за 1910 р. також зазначено, що книги до бібліотеки подарували російський археолог, співробітник Імператорської археологічної комісії Олександр Андрійович Спіцин [Пассек, Латынин, 1958, с. 3–6] та російський богослов та археолог Микола Іванович Троїцький. Безпосереднього листування між Олександром Спіциним та Миколою Біляшівським не виявлено, але зазначимо, що Микола Біляшівський активно контактував у своїй роботі з Імператорською археологічною комісією, яка також зазначена у багатьох звітах (за 1910, 1914, 1915 рр.) як дарувальник книг до музейної книгозбірні. До того ж, Микола Біляшівський та Олександр Спіцин мали спільні наукові інтереси в царині археології, а саме досліджували в один час пам'ятки трипільської культури. Ймовірно, О. Спіцин надіслав до музею свою книгу *“Археологические разведки”*, опубліковану 1908 р. Припустити таке дозволяє звіт Херсонського міського музею старожитностей, що зберігається у бібліотеці Національного художнього музею України [Летопись музея..., 1912, с. 44]. Директор Херсонського міського музею старожитностей Віктор Гошкевич досить детально описував у музейних звітах усі надходження, і, ми можемо припустити, що Олександр Спіцин розіслав у музеї Києва та Херсона свою книгу *“Археологические разведки”* 1910 р.

Додамо також, що у звітах Київського художньо-промислового і наукового музею немає імені Віктора Гошкевича, а серед організацій-дарувальників Херсонський міський музей старожитностей зазначений лише у звітах за 1914, 1915 і 1916 роки [НА НХМУ, оп. 1 (до 1918 р.), од. зб. 18, арк. 5; од. зб. 27, арк. 6; од. зб. 35, арк. 6]. Водночас у звіті Херсонського музею старожитностей вказано, що Київський художньо-промисловий та науковий музей передавав книги до Херсонського музею протягом 1909, 1910 та 1911 років [Летопись музея..., 1912, с. 51], на обмін за отримані книги Херсонський музей старожитностей надіслав безоплатно *“Каталог монет та медалей Херсонського музею”* та книгу В. Гошкевича *“Клады и старожитности Херсонської губернії”* [Летопись музея..., 1912, с. 50]. М. Біляшівський листувався з В. Гошкевичем, листи В. Гошкевича відклалися в особовому архіві М. Біляшівського в ІР НБУВ [ІР НБУВ, ф. XXXI, оп. 1, од. зб. 835–837; од. зб. 841; од. зб. 842] і засвідчують, що В. Гошкевич надсилав книги особисто М. Біляшівському [ІР НБУВ, ф. XXXI, оп. 1, од. зб. 841, арк. 1], а також запрошував його на освячення Херсонського міського музею старожитностей у новому приміщенні 1911 р. [ІР НБУВ, ф. XXXI, оп. 1, од. зб. 842, арк. 1]. Серед іншого, у звіті Херсонського міського музею старожитностей за 1914 р. (рис. 2) вказано, що В. Данилевич подарував до музею книгу *“Программа отдела “Старый Киев” в Киевском художественном и научном музее”* [Летопись музея, 1914, с. 39]. Саме Василь Данилевич був активно залучений у розробку концепції та програми нового відділу Київського художньо-промислового та наукового музею *“Старий Київ”* і поділився результатами своєї роботи з колегами з Херсону.

Микола Троїцький був членом Імператорського Московського археологічного товариства, з яким також підтримував активні стосунки Микола Біляшівський, утім опис цих наукових контактів виходить за межі цієї статті.

Нові дарувальники, що могли поповнити саме археологічну частину музейної бібліотеки, з'явилися 1913 р. Ними стали, окрім зазначених вище директора музею та члена його комітету Василя Данилевича, зберігач археологічної колекції музею Вікентій (Чеслав) Хвойка та його учениця і наступниця В. Хвойки на посаді зберігача археологічної колекції (після його смерті 1914 р.) Валерія Козловська. 1913 р. В. Козловська уже брала участь у роботі з археологічною колекцією музею. Вона ж продовжувала бути постійним дарувальником книг до музейної книгозбірні, її ім'я вказано у звітах за 1914, 1915, 1916 роки [НА НХМУ, оп. 1 (до 1918 р.), од. зб. 18, арк. 5зв.; од. зб. 27, арк. 6; од. зб. 35, арк. 6]. Точно визначити назви книг, подаровані Вікентієм Хвойкою та Валерією Козловською, на цьому етапі дослідження неможливо, але варто відзначити, що поряд з директором музею, ці дарувальники починали формувати археологічну частину музейної бібліотеки, створюючи підґрунтя для утворення в Київському художньо-промислового та наукового музеї необхідної бази для подальших наукових

Рис. 2. Титульний аркуш “Літопису” Херсонського міського музею старожитностей за 1914 р.
Fig.2. The title page of the “Chronicle” of the Kherson City Antiquities Museum in 1914

Х. Ящуржинського, то він, звичайно ж, не раз міг перетинатися з М. Біляшівським. Хрисанф Ящуржинський брав участь у Всеросійському археологічному з’їзді у Києві 1899 р., співпрацював з журналом “Киевская Старина”, був, як і Микола Біляшівський, членом Київського товариства охорони пам’яток старовини та мистецтва. Ймовірно, Х. Ящуржинський, який 1913 р. став головою Уманського відділення Київського товариства охорони пам’яток старовини та мистецтва, міг передати до музейної бібліотеки 1914 р. своє дослідження про Умань [Силка, Синявська, 2010, с. 184], але можемо за аналогією припустити, що він надсилав до музею і відбитки своїх статей з археології, хоча жодних прямих свідчень про це ми не маємо. Повернемося до Миколи Макаренка, якого з Київським художньо-промисловим науковим музеєм поєднувало знайомство як із директором музею, так і професійна та особиста дружба зі зберігачем археологічної колекції Вікентієм Хвойкою. Як зазначала у статті “Дві постаті української археології: В. В. Хвойка та М. О. Макаренко (За матеріалами Наукового архіву Інституту археології НАН України)” Вікторія Колеснікова, збережене листування Вікентія Хвойки та Миколи Макаренка свідчить про їхні тісні професійні та дружні стосунки [Колеснікова, 2010, с. 557].

Ще один дописувач журналу “Археологическая Летопись Южной России” став дарувальником до книгозбірні Київського художньо-промислового і наукового музею 1915 р. – Лев Падалка, археолог, історик, етнограф. У одному зі своїх листів до М. Біляшівського від 24 січня 1903 р. Л. Падалка відповідав на прохання М. Біляшівського надіслати свої роботи: “Щодо моїх творів, то вони такі дрібні і їх так небагато, що я прямо таки не наважуюсь заслати їх до Вашої бібліотеки, тим паче, що всі вони друкувались в «Київській Старині, або в Трудах общества Літописця Нестора»” [ІР НБУВ, ф. XXXI, оп. 1, од. зб. 1544, арк. 1зв.]. Знову ж, ми не можемо напевне стверджувати, чи Лев Падалка подарував музею свою роботу з археології чи

досліджень археологічної колекції, і, врешті, саме наукового осередку, ідея про який відображена була в самій назві інституції.

Наступного, 1914 р., як вказано у звіті про роботу музею [НА НХМУ, оп. 1 (до 1918 р.), од. зб. 18, арк. 5зв.], археологічну частинку музейної бібліотеки поповнили, окрім Миколи Біляшівського та Валерії Козловської, археолог і мистецтвознавець Микола Макаренко, археолог і етнограф Хрисанф Ящуржинський, а також російський археолог, етнограф і художник Микола Валукинський. Двох останніх нами виділено з переліку дарувальників книг до музейної бібліотеки саме через їхнє професійне зацікавлення археологією, але, зважаючи на їхнє зацікавлення і етнографією, спільне із зацікавленням етнографією М. Біляшівського, то ми можемо припустити, що подаровані книги доповнили саме етнографічну колекцію бібліотеки. Прямих перетинів у науковій роботі М. Біляшівського, або інших співробітників Київського художньо-промислового та наукового музею, не виявлено, окрім того, що 1915 р. М. Валукинський закінчив Київське художнє училище, а пізніше, на початку 1920-х рр. брав участь у організованих Д. Щербаківським подорожах із дослідження та збору пам’яток старовини для музею [Котляр, 2014, с. 896]. Щодо

етнографії або ж краєзнавства. Так само не можна точно визначити, які саме книги подаровані музейній бібліотеці учнем та другом Данила Щербаківського Петром Курінним у 1915–1916 рр. У цей час, а саме протягом 1913–1917 рр., П. Курінний навчався у Київському університеті та проходив стажування з археології у М. Біляшівського і В. Хвойки [Кот, 2008] і, звичайно ж, працював із археологічною колекцією Київського художньо-промислового і наукового музею. Цей дарунок для бібліотеки певним чином нагадує дарування до бібліотеки книг В. Козловською, коли вона ще навчалася у В. Хвойки. У той же час Петро Курінний стажувався по археології і у члена Імператорської археологічної комісії Бориса Фармаковського, ще одного дарувальника до бібліотеки музею 1915 р. Б. Фармаковський напевне відвідував Київський художньо-промисловий і науковий музей у час, коли протягом 1908–1909 рр. брав участь у розкопках Десятинної церкви. Точно сказати, яке чи які саме видання передані до музейної книгозбірні Б. Фармаковським, на разі немає можливості.

Також можемо лише припускати, яку саме книгу подарував до музейної бібліотеки 1915 р. Василь Городцов, зберігач Імператорського історичного музею у Москві. У той саме час В. Городцов надіслав до Херсонського міського музею старожитностей свою монографію *“Описание важнейших памятников Исторического музея. Доисторический отдел. 1883–1908”*, надруковану 1912 р. [Летопись музея..., 1915, с. 25]. Водночас В. Городцов також міг надіслати у подарунок до бібліотеки музею і свої новіші роботи *“Руководство для археологических раскопок”* 1914 р. або *“Культуры бронзовой эпохи в Средней России”* 1915 р. [Крайнов, 1960, с. 121–122]. Микола Біляшівський був особисто знайомий з Василем Городцовим, учасником Всеросійського археологічного з'їзду в Києві 1899 р., про що свідчить і листування директора музею з В. Данилевичем [ІР НБУВ, ф. XXXI, оп. 1, од. зб. 911, арк. 13в.]. Також Миколу Біляшівського і Василя Городцова поєднували спільні наукові інтереси у царині археології, так само як і з іншим дарувальником до книгозбірні музею 1915 р., російським археологом та краєзнавцем Богданом Зайковським.

До дарувальників книг до бібліотеки Київського художньо-промислового і наукового музею приєднався 1915 р., як зазначено у музейному звіті [НА НХМУ, оп. 1 (до 1918 р.), од. зб. 27, арк. 6], фінський археолог Арне Міхаель Тальгрєн, який 1915 р. саме приїжджав до Росії [Костенко, 2015, с. 423]. На цей час ми не маємо більше інформації щодо зв'язків А. Тальгрєна із Київським художньо-промисловим і науковим музеєм чи його директором. У музейному звіті за 1916 р., окрім Арне Тальгрєна, вказаний серед дарувальників книг ще один фінський археолог Юліус Айліо, який, власне, планував приїхати до Києва для досліджень у Київському університеті (можемо припустити, що він також планував працювати і з археологічною колекцією Київського художньо-промислового і наукового музею) 1915 р., але події Першої світової війни завадили реалізації його планів [АЙЛЮ, Julius]. Також 1916 р. до музею було подаровано книги і Фінським археологічним товариством, до якого належали і А. Тальгрєн, і Ю. Айліо. На цьому етапі дослідження виявити, які саме книги подаровані фінськими археологами, або ж зробити відповідне припущення ще не вдалося.

Студіювання археологічної частини бібліотеки Київського художньо-промислового та наукового музею є частиною загального дослідження історії цієї книгозбірні та відображення у ній інтелектуальної мережі, що існувала навколо музею. Аналіз дарувальників показав, що їх можна умовно розподілити на кола: співробітники музею і залучені до наукової роботи музею дослідники; українські археологи, що мали безпосередні дружні та професійні контакти з директором музею Миколою Біляшівським (наприклад, автори статей до журналу *“Археологическая Летопись Южной России”*) чи іншими зберігачами музейних колекцій; російські археологи, переважно члени Імператорської археологічної комісії, що мали спільні наукові інтереси з директором музею; фінські археологи, зацікавлені у роботі з музейною колекцією (на сьогодні прямі міжособистісні контакти прослідкувати не вдалося). Також окремо виділено контакти Київського художньо-промислового і наукового музею з Херсонським музеєм старожитностей. Складна історія книгозбірні музею не дозволяє точно реконструювати археологічну частину бібліотеки, але ми сподіваємося продовжити своє дослідження із залученням

матеріалів, які зберігаюся в Національному музеї історії України, та матеріали з Наукового архіву і Наукової бібліотеки Інституту археології НАН України.

ЛІТЕРАТУРА

- ІР НБУВ. – Ф. XXIX. – Оп. 1. – Од. зб. 638–639. – 2 арк.
ІР НБУВ. – Ф. XXIX. – Оп. 1. – Од. зб. 640. – 1 арк.
ІР НБУВ. – Ф. XXXI. – Оп. 1. – Од. зб. 835–837. – 3 арк.
ІР НБУВ. – Ф. XXXI. – Оп. 1. – Од. зб. 841. – 2 арк.
ІР НБУВ. – Ф. XXXI. – Оп. 1. – Од. зб. 842. – 2 арк.
ІР НБУВ. – Ф. XXXI. – Оп. 1. – Од. зб. 911. – 2 арк.
ІР НБУВ. – Ф. XXXI. – Оп. 1. – Од. зб. 914. – 2 арк.
ІР НБУВ. – Ф. XXXI. – Оп. 1. – Од. зб. 922. – 2 арк.
ІР НБУВ. – Ф. XXXI. – Оп. 1. – Од. зб. 1544. – 2 арк.
- Киевский художественно-промышленный и научный музей имени государя императора Николая Александровича. Отчет Киевского художественно-промышленного и научного музея имени государя императора Николая Александровича за 1910 год. (1911). – К. – 37 с.
- Колеснікова В.* (2010). Дві постаті української археології: В.В. Хвойка та М.О. Макаренко (За матеріалами Наукового архіву Інституту археології НАН України) // Наукові праці Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського. – Вип. 28. – С. 556–564.
- Костенко А.* (2015). Херсонський археологічний музей як південноукраїнський центр тяжіння скандинавських дослідників (1910–1928) // МДАПВ. – Вип. 19. – С. 419–425.
- Кот С.І.* (2008). Курінний Петро Петрович [Електронний ресурс] // Енциклопедія історії України: Т. 5: Кон–Кю. – К. – Режим доступу: http://www.history.org.ua/?termin=Kurinnii_P (останній перегляд: 04.10.2016).
- Котляр Є.* (2014). Данило Щербаківський: наукові розвідки та відкриття єврейського мистецтва // Народознавчі зошити. – № 5. – С. 884–913.
- Крайнов Д.А.* (1960). К столетию со дня рождения В.А. Городцова // Советская археология. – № 1. – С. 120–124.
- Летопись музея за 1909, 1910 и 1911 гг. С иллюстрациями / Составил В.И. Гошкевич. – Херсон, 1912. – Вып. 2. – 85 с.
- Летопись музея за 1912 год. С иллюстрациями / Составил В.И. Гошкевич. – Херсон, 1914. – Вып. 4. – 71 с.
- Летопись музея за 1913 год. С иллюстрациями / Составил В.И. Гошкевич. – Херсон, 1915. – Вып. 5. – 44 с.
- НА НХМУ. – Оп. 1 (до 1918 р.). – Од. зб. 18. – 18 арк.
НА НХМУ. – Оп. 1 (до 1918 р.). – Од. зб. 27. – 11 арк.
НА НХМУ. – Оп. 1 (до 1918 р.). – Од. зб. 35. – 22 арк.
- Пассек Т.С., Латынин Б.А.* (1958). К столетию со дня рождения А.А. Спицына (1858–1958) // СА. – № 3. – С. 3–6.
- Силка О.З., Синявська Л.І.* (2010). Інтелектуальний простір Хрисанфа Ящуржинського (1852–1923 рр.) // Український історичний журнал. – № 6. – С. 179–188.
- Юркова О.В.* (2004). Данилевич Василь Юхимович [Електронний ресурс] // Енциклопедія історії України: Т. 2: Г–Д. – К.: Наук. думка. – Режим доступу: http://www.history.org.ua/?termin=Danylevych_V (останній перегляд: 04-10-2016).
- АЦЮ, Julius (1872–1933) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.blf.fi/artikel.php?id=649> (останній перегляд: 04-10-2016).

REFERENCES

- Instytut rukopysu Natsionalnoi biblioteki Ukrainy imeni V.I. Vernadskoho*. F. XXIX. Op. 1. Od. zb. 638–639, 2 pp. (in Ukrainian).
- Instytut rukopysu Natsionalnoi biblioteki Ukrainy imeni V.I. Vernadskoho*. F. XXIX. Op. 1. Od. zb. 640, 1 pp. (in Ukrainian).
- Instytut rukopysu Natsionalnoi biblioteki Ukrainy imeni V.I. Vernadskoho*. F. XXXI. Op. 1. Od. zb. 835–837, 3 pp. (in Ukrainian).
- Instytut rukopysu Natsionalnoi biblioteki Ukrainy imeni V.I. Vernadskoho*. F. XXXI. Op. 1. Od. zb. 841, 2 pp. (in Ukrainian).
- Instytut rukopysu Natsionalnoi biblioteki Ukrainy imeni V.I. Vernadskoho*. F. XXXI. Op. 1. Od. zb. 842, 2 pp. (in Ukrainian).
- Instytut rukopysu Natsionalnoi biblioteki Ukrainy imeni V.I. Vernadskoho*. F. XXXI. Op. 1. Od. zb. 911, 2 pp. (in Ukrainian).
- Instytut rukopysu Natsionalnoi biblioteki Ukrainy imeni V.I. Vernadskoho*. F. XXXI. Op. 1. Od. zb. 914, 2 pp. (in Ukrainian).
- Instytut rukopysu Natsionalnoi biblioteki Ukrainy imeni V.I. Vernadskoho*. F. XXXI. Op. 1. Od. zb. 922, 2 pp. (in Ukrainian).
- Instytut rukopysu Natsionalnoi biblioteki Ukrainy imeni V.I. Vernadskoho*. F. XXXI. Op. 1. Od. zb. 1544, 2 pp. (in Ukrainian).
- Kievskij hudozhestvenno-promyshlennyj i nauchnyj muzej imeni gosudarja imperatora Nikolaja Aleksandrovicha*. Otchet Kievskogo hudozhestvenno-promyshlennogo i nauchnogo muzeja imeni gosudarja imperatora Nikolaja Aleksandrovicha za 1910 god. (1911). Kiev, 37 pp. (in Russian).
- Kolesnikova, V. (2010). Dvi postati ukraïnskoi arkheolohii: V.V. Khvoika ta M.O. Makarenko (Za materialamy Naukovoho arkhivu Instytutu arkheolohii Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy). *Naukovi pratsi Natsionalnoi biblioteki Ukrainy im. V.I. Vernadskoho*, 28, 556–564 (in Ukrainian).
- Kostenko, A. (2015). Khersonskiy arkheolohichnyi muzej yak pivdennoukraïnskyi tsentr tiazhinnia skandinavskykh doslidnykiv (1910–1928). *Materialy i doslidzhennia z arkheolohii Prykarpattia i Volyni*, 19, 419–425 (in Ukrainian).
- Kot, S.I. (2008). Kurinni Petro Petrovych. *Entsyklopediia istorii Ukrainy*, 5. Kyiv. Retrieved from http://www.history.org.ua/?termin=Kurinnii_P (in Ukrainian).
- Kotliar, Ie. (2014). Danylo Shcherbakivskiy: naukovi rozvidky ta vidkryttia yevreiskoho mystetstva. *Narodoznavchi zoshyty*, 5, 884–913 (in Ukrainian).
- Krajnov, D.A. (1960). K stoletiju so dnja rozhdenija V.A. Gorodcova. *Sovetskaja arheologija*, 1, 120–124 (in Russian).
- Letopis' muzeja za 1909, 1910 i 1911 gg. S illjustracijami*, 2 (1912). Sostavil V.I. Goshkevich. Herson, 85 pp. (in Russian).
- Letopis' muzeja za 1912 god. S illjustracijami*, 4 (1914). Sostavil V.I. Goshkevich. Herson, 71 pp. (in Russian).
- Letopis' muzeja za 1913 god. S illjustracijami*, 5 (1915). Sostavil V.I. Goshkevich. Herson, 44 pp. (in Russian).
- Naukovyi arkhiv Natsionalnoho khudozhnoho muzeiu Ukrainy. Op. 1 (do 1918 r.) Od. zb. 18, 18 pp. (in Ukrainian).
- Naukovyi arkhiv Natsionalnoho khudozhnoho muzeiu Ukrainy. Op. 1 (do 1918 r.) Od. zb. 27, 11 pp. (in Ukrainian).
- Naukovyi arkhiv Natsionalnoho khudozhnoho muzeiu Ukrainy. Op. 1 (do 1918 r.) Od. zb. 35, 22 pp. (in Ukrainian).
- Passek, T.S., & Latynin, B.A. (1958). K stoletiju so dnja rozhdenija A.A. Spicyna (1858–1958). *Sovetskaja arheologija*, 3, 3–6 (in Russian).
- Sylka, O.Z., & Syniavska, L.I. (2010). Intelektualnyi prostir Khrysanfa Yashchurzhynskoho (1852–1923 rr.). *Ukraïnskyi istorychnyi zhurnal*, 6, 179–188 (in Ukrainian).

Iurkova, O.V. (2004). Danylevych Vasyl Yukhymovych. *Entsyklopediia istorii Ukrainy*, 2. Kyiv. Retrieved from http://www.history.org.ua/?termin=Danylevych_V (in Ukrainian).

AILIO, Julius (1872–1933). (2016). Retrieved from <http://www.blf.fi/artikel.php?id=649>.

*Стаття: надійшла до редакції 05.10.2016
прийнята до друку 20.10.2016*

FORMING OF ARCHAEOLOGICAL LIBRARY OF THE KYIV ARTISANRY AND SCIENCE MUSEUM: PEOPLE AND BOOKS

Iuliia ZYNOVIIVA

*National Art Museum of Ukraine,
Hrushevskogo St., 6, 01001, Kyiv, Ukraine, e-mail: yulia.zynovieva@gmail.com*

The study of the archaeological part of the library of the Kyiv Artisanry and Science Museum is part of the study of the history of the whole museum library and the network of scientists that existed around the museum. Analysis of the museum library donors showed that they can be divided into some groups: museum staff and involved researchers, Ukrainian archaeologists who had immediate contacts with museum director Mykola Bilyashivsky (for example, the authors of articles in the magazine “Archeological chronicles of Southern Russia”) or with other curators of museum collections, Russian archaeologists who were mostly members of the Imperial Archaeological Commission, and also had a common scientific interests with the museum director, interested in the work of the museum's collection Finnish archaeologists.

Key words: history of archaeology, Kyiv Artisanry and Science Museum, museum library, scientific communication